

artsrige biotop, vi har. Ud over de store træer, som i kraft af deres størrelse når højt op og dermed har bragt sig i første række til det sollys, som er forudsætningen for planternes liv, giver skoven i sin naturlige form plads til et stort antal andre arter. Nogle er tilknyttet væltede træer og de særlige muligheder, som nedbrydningen her giver, nogle har lært sig at finde fæste i en grenkløft højt over jorden, mens andre klarer sig med det mindre lys, som findes ved skovbunden. For eksempel har anemonen udviklet en cyklus med tidlig blomstring inden træernes blade lukker af for lyset for sommerhalvåret. Slyng- og klatreplanterne har i skoven lært sig at klatre op i træerne og derved fået mere del i det livgivende lys. Jo bedre vi inde mellem husene kan genskabe vilkår, som minder om disse oprindelige vilkår, jo bedre vil vores facadeplanter trives i byen.

Hvis man derfor til en begyndelse ser på slyng- og klatreplanternes vilkår i løvskoven, så er de vant til en næringsrig, rigt muldet og ofte veldrænet jordbund. Ligeledes er de vant til, at der er træer og andet, som de kan klatre op ad eller slynge sig om. Hvor der i skoven typisk ikke er meget lys nede ved jorden, kan slyng- og klatreplanterne være fuldt eksponerede for sollyset oppe i toppen. Det viser sig således også, at facadeplanter lysmæssigt klarer sig under meget forskelligartede forhold. For eksempel tåler vedbend stærk skygge og kan vokse selv på steder, hvor der er meget lidt lys - men den vokser også gerne på en sydfacade.

Plantehullet

Hvis man starter fra bunden, så er det uomgængelig vigtigt at begynde med at lave et godt plantehul. I skoven er der en meget præcis lagdeling i jorden, hvor bestemte processer finder sted i forskellig jorddybde, og hvor rodnettet

Nørgaard på Strøget, Amagertorv 13, har etableret en facadebeplantning af vedbend i to store metal-kummer, som hænger på muren. Selvom det i længden giver det bedste resultat at få facadeplanterne direkte i jorden, kan dette sine steder være den eneste mulige løsning. Sådanne små systemer risikerer dog med tiden at miste balancen.

I den tætte by er det vigtigt at vælge den rigtige plante til stedet - og give den gode startbetingelser. Her foran Galleri Nørby i Vestergade har et lille metalgitter beskyttet mod snekøvlé, cykler, diskoteksgæster og fortravlede forbigående, og har givet fire vedbend mulighed for at få fat.

kan udvikle sig frit og skaffe planten vand og næring - samtidig med at jorden er porøs og luftig, så der er adgang til ilt fra luften, ikke bare til plantens rødder, men også til formludningsprocesser osv.

En sådan muldjord finder man så godt som aldrig i byen, og vilkårene ved foden af et fem etager højt hus er radikalt anderledes. Husene 'skygger' for en stor del af regnen, mens beton- og asfaltbelægninger leder den regn, som når ned mellem husene, ud i kloakkerne. Selv i regnfulde perioder vil jorden derfor ofte være helt tør under de tætte lag af beton og asfalt. Og de drænlag og stabilgrus, som beton og asfalt støbes ud over, er ofte så tæt komprimerede, at planternes rodnet ikke kan trænge igennem.

Et plantehul, som urtepotten fra planteskolen kun lige netop kan klemmes ned i, gør det derfor ikke. Ønsker man sig en *stor* plante, som med årene bliver i stand til at dække en hel husmur, må man forberede et *stort* plantehul med god og luftig muldjord - så stort, at planten får kraft nok til at nå så dybt med sine rødder, at den med tiden bliver selvforsynende med vand og næring. Kan det derfor overhovedet lade sig gøre, vil et plantehul på mindst en halv meter i både længde, bredde og dybde være en rigtig god start for en facadeplante. Det kan dog mange steder være vanskeligt at etablere, og det vil være fristende at vælge en eller anden form for plantekumme. Dette kan da også i nogle år se ud til at gå rigtig godt. Men når jorden ikke er del af vandkredsløb mv., vil den med tiden udpines for næringsstoffer, mens andre stoffer gradvist ophobes, og miljøet bliver mindre egnet for planten. Derfor er der en vis sandsynlighed for, at et sådant system på et tidspunkt, hvor det ellers så ud til at gå rigtig godt, kollapser.

Hvis man forestiller sig, at en plantes rodnet stort set har samme omfang som dens overjordiske dele, så er dette måske ikke så underligt. For en mere